

NORGES LOVER

Lovsamling for rettslære

2022–2023

Redaktører:

Anne Bang Lyngdal

Svein Børre Lyngdal

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2022

ISBN 978-82-05-57957-6

Sats: Type-it AS, Trondheim 2022

Trykk og innbinding: Dimograf, Polen 2022

Tekst levert av Gyldendal Rettsdata

Alle henvendelser om denne boken kan rettes til:

Gyldendal Juridisk

Postboks 6730 St. Olavs plass

0130 Oslo

www.gyldendal.no/juridisk

juridisk@gyldendal.no

FORORD

Denne lovsamlingen er spesielt tilpasset programfaget rettslære i videregående skole, og også enkelte emner på universitet og høyskolenivå. Aktuelle lover og forskrifter er hentet fra Gyldendal Rettsdata. Det er satt inn henvisninger til aktuelle Høyesterettsdommer etter hver paragraf. For noen større lovers vedkommende er det bare tatt inn pensumrelaterte paragrafer. Etter noen lover har vi også tatt med forskrifter gitt i medhold av loven. Lovsamlingen er à jour med ny lovgivning per 1. juli 2022.

Elever, studenter og lærere bør holde seg oppdatert om lovendringer på nettstedet lovdata.no.

Det er viktig at du har ajourført lovsamling når du arbeider med fagene. Svært viktig er det også at du innarbeider lovsamlingen gjennom skole-/studieåret. Under veiledning for bruk av lovsamlingen har vi omtalt nærmere hva som kan være en fornuftig innarbeidelse av lovsamlingen.

Vi håper at lovsamlingen vil bli et godt hjelpemiddel for både elever, studenter og lærere.

Sandvika, juni 2022

Anne Bang Lyngdal

Svein Børre Lyngdal

VEILEDNING FOR BRUK AV LOVSAMLINGEN

Lovsamlingen er det viktigste hjelpemidlet du har i faget rettslære. Også i andre fag kan lovsamlingen være et viktig hjelpemiddel. Derfor er det viktig å gjøre seg kjent med denne boka og vite hvordan du bruker den.

En lovsamling er ikke noe du setter deg ned og leser fra perm til perm – den er først og fremst et oppslagsverk.

I denne lovsamlingen vil du først finne en oversikt over alle lovene som er tatt med i samlingen. Oversikten er ordnet kronologisk, med ett viktig unntak: Grunnloven kommer først, selv om den ikke er den eldste loven i samlingen. De fleste lovene er gjengitt i sin helhet, men noen er også gjengitt i utdrag, som for eksempel straffeloven. I noen tilfeller er det også tatt med viktige forskrifter, slik som for eksempel trafikkreglene, som er forskrifter gitt i medhold av vegtrafikkloven.

Til slutt i lovsamlingen er det et stikkordregister. Dersom du har problemer med å finne en lov, kan du bruke stikkordregisteret. Stikkordregisteret inneholder også en rekke andre stikkord som skal gjøre det lettere for deg å finne fram i samlingen. Hvor finner du for eksempel regler om «ferdselsrett»? Slå opp i stikkordregisteret så vil du finne henvisning til både loven du kan bruke, og hvor i loven du finner de aktuelle bestemmelsene. Og husk: Jo mer du bruker lovsamlingen, jo større nytte vil du ha av den.

Ha alltid lovsamlingen foran deg når du arbeider med faget. Slå opp på de paragrafene læreboka henviser til, eller som læreren kommer inn på i timene. Da venner du deg til å bruke lovsamlingen, du blir kjent med den, og selv om du kanskje føler det går litt trått å slå opp i starten, vil du merke at du etter hvert blir flinkere og flinkere til å finne fram raskt og effektivt.

For å få full nytte av lovsamlingen bør den innarbeides. Det kan gjøres ved understrekninger og henvisninger til paragrafer i samme lov eller i andre lover. Du vil se at det etter hver paragraf er henvist til aktuelle Høyesterettsdommer hvor du kan understreke de du mener et mest relevant. Du kan også skrive inn andre dommer du ønsker å fremheve.

Henvisninger bør du bruke der det er viktig å være oppmerksom på andre bestemmelser. Har du for eksempel en paragraf i en lov som inneholder en hovedregel, kan det være lurt å skrive henvisninger til unntakene ved siden av paragrafen. Når du skriver henvisninger, skriver du «se», «jf.» eller «kfr.» (for eksempel «se ekteskapsloven § 1a»).

I tillegg til henvisninger bør du også innarbeide loven med understrekninger. Du bør understreke viktige ord og uttrykk i en lov. Ord som er blitt forklart, ord som har en spesiell betydning, og som du bør kommentere i en besvarelse, er eksempler på ord du bør understreke. Dukker det opp et ord med en understrekning, vet du altså at nå er det noe du må huske. Lovbestemmelser er ikke noe man pugges, men noe man gjør seg kjent med. En måte å bli bedre kjent med bestemmelsen på er nettopp å streke under og skrive henvisninger som gjør det lettere for oss å finne fram til rettsreglene.

Understrekning er altså nyttig, men skal du få nytte av det, bør du bare understreke ord og uttrykk som er viktige. Noen markerer hele paragrafen med en markør, eller de setter strek under alt som står i paragrafen. Da er det ikke lenger mulig å skille det viktige fra det mindre viktige. Det er ingen som kan forby deg å gjøre det, men vi vil ikke anbefale det.

Du kan nummerere ledd og punktum i den enkelte paragraf. Du kan også lage et notesystem tilsvarende lovsamlingens eget notesystem.

Vi anbefaler følgende innarbeidelse av lovene i lovsamlingen:

Hva kan understrekes?

- ett eller flere ord
- en hel linje
- kapitteloverskrift

Hvordan kan du understreke?

- vanlig strek
- enkelt strek
- forskjellige farger

Hva er lurt å understreke?

- virkninger
- vilkår
- alternativer
- ord som må fortolkes

Henvisningsord

- se
- sammenlign (sml)
- jamfør (jf)
- opphevet (opph)

Identifiseringer

- lovens fulle navn/kortnavn/forkortelse
- §/ledd/punktum

Nummerering

- kan nummerere ledd og punktum i den enkelte paragraf

INNHALDSFORTEGNELSE

1814	Kongeriket Norges Grunnlov (bokmål)	1
	Kongeriket Noregs Grunnlov (nynorsk)	16
1687	Kong Christian Den Femtis Norske Lov	27
1915	Lov om domstolene (domstolloven) (utdrag)	27
1918	Lov om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer	45
1957	Lov om friluftslivet (friluftsløven)	50
1958	Lov om offentlige tjenestetvister	55
1961	Lov om ansvar for skade som motorvogner gjer (bilansvarslova)	61
1964	Lov om mellomfolkeleg-privatrettslege reglar for lausøyrekjøp	65
1965	Lov om vegtrafikk (vegtrafikkloven)	66
	<i>Forskrift 21. mars 1986 nr. 747 om kjørende og gående trafikk (trafikkregler)</i>	84
	<i>Forskrift 29. juni 1990 nr. 492 om forenklet forelegg i vegtrafikk saker</i>	89
	<i>Forskrift 17. desember 1999 nr. 1309 om forbud mot førers bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn</i>	91
	Lov om sameige	92
1967	Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)	94
	<i>Forskrift 15. desember 2006 nr. 1456 til forvaltningsloven (forvaltningslovforskriften)</i>	109
1969	Lov om skadeserstatning (skadeserstatningsloven)	115
1976	Lov om renter ved forsinket betaling m.m. (forsinkelsesrenteloven)	122
	<i>Retningslinjer for Finansdepartementets fastsettelse av rentesats for forsinkelsesrente og standardkompensasjon for inndrivelseskostnader i norske kroner etter lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m</i>	123
	<i>Forskrift om forsinkelsesrente og kompensasjon for inndrivelseskostnader</i>	125
1978	Lov om godtroervert av løssøre	125
1979	Lov om foreldelse av fordringer (foreldelsesloven)	126
1981	Lov om barneombud	137
	Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)	137
	Lov om barn og foreldre (barnelova)	154
	Lov om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven) (utdrag)	173
1987	Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven)	246
1988	Lov om ferie	252
	Lov om lønnsplikt under permittering (permitteringslønnsloven)	257
	Lov om kjøp	258
	Lov om produktansvar	269
1989	Lov om håndverkertjenester m.m for forbrukere (Håndverkertjenesteloven)	273
	Konvensjon om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater (ILO-konvensjonen)	280
1991	Lov om rett til felles bolig og innbo når husstandsfellesskap opphører	286
	Lov om ekteskap (ekteskapsloven)	287
1992	Lov om avhending av fast eigedom (avhendingslova)	307
	Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. (EØS-loven)	315
	<i>Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (utdrag)</i>	316
	<i>Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkingsorgan og en Domstol (utdrag)</i>	321
1993	Lov om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven)	325
1997	Lov om pass (passloven)	328
1998	Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)	331
1999	Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven)	361
	<i>Vedlegg 2. Den europeiske menneskerettskonvensjon med protokoller (norsk oversettelse)</i>	362
	<i>Vedlegg 4. Den internasjonale konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (norsk oversettelse)</i>	376
	<i>Vedlegg 6. Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter med protokoller (norsk oversettelse)</i>	380
	<i>Vedlegg 8. FNs konvensjon om barnets rettigheter med protokoller (norsk oversettelse)</i>	391
	<i>Vedlegg 10. Konvensjon om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner med protokoll (norsk oversettelse)</i>	406
2001	Lov om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven)	414
	Lov om gjennomføring i norsk rett av Den internasjonale straffedomstols vedtekter 17. juli 1998 (Roma-vedtektene)	433
2002	Lov om forbrukerkjøp (forbrukerkjøpsloven)	435
	Lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven)	445

2003	Lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet (miljøinformasjonsloven)	462
2005	Lov om straff (straffeloven) (utdrag)	466
	Lov om norsk statsborgerskap (statsborgerloven)	503
	Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)	512
	Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark (Finnmarksloven)	550
	Lov om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven)	559
2006	Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova)	620
	<i>Forskrift 17. oktober 2008 nr. 1119 til offentliglova (offentlegforskrifta)</i>	626
2009	Lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven)	631
	<i>Forskrift 19. desember 2000 nr. 1653 om sammenlignende reklame</i>	650
	<i>Forskrift 01. juni 2009 nr. 565 om urimelig handelspraksis</i>	651
	<i>Forskrift 05. juni 2009 nr. 598 om Reservasjonsregisteret</i>	652
	<i>Forskrift 14. november 2012 nr. 1066 om prisopplysninger for varer og tjenester (prisopplysningsforskriften)</i>	653
2010	Lov om vergemål (vergemålsloven)	657
	<i>Forskrift 15. februar 2013 nr. 201 til vergemålsloven (vergemålsforskriften)</i>	672
2012	Lov om arbeidstvister (arbeidstvistloven)	679
2014	Lov om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler (angrerettloven)	689
	<i>Forskrift 20. juni 2014 nr. 777 om opplysningsplikt og angrerett mv</i>	694
	Lov om konfliktrådsbehandling (konfliktrådsloven)	695
2016	Lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker (godkjenningsloven)	701
2017	Lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven)	705
	Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven)	710
	<i>Vedlegg 2. Internasjonal konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering (norsk oversettelse)</i>	717
	<i>Forskrift 21. juni 2013 nr. 732 om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger</i>	723
	<i>Forskrift 02. februar 1996 nr. 110 om representasjon av begge kjønn i statlige utvalg, styre, råd, delegasjoner mv. – regler om håndheving og rapportering</i>	727
	Lov om statens ansatte mv. (statsansatteloven)	727
2018	Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)	736
	<i>Forskrift 15. juni 2018 nr. 876 om behandling av personopplysninger</i>	741
2019	Lov om arv og dødsboskifte (arveloven)	742
2020	Lov om behandling av forbrukerklager i Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget (forbrukerklageloven)	769
	<i>Forskrift 21. desember 2020 nr. 3084 om behandling av forbrukerklager i Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget (forbrukerklageforskriften)</i>	773
2021	Lov om språk (språklova)	776
	Lov om Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen (sivilombudsloven)	778
	ALFABETISK REGISTER	784